

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Vladika a sudcov JUDr. Viery Petrikovej a JUDr. Jozefa Kolcuna, v právnej veci žalobcu **Ing. M. K.**, bývajúceho v S., zastúpeného JUDr. J. Š., advokátom, S., za účasti vedľajšieho účastníka JUDr. A. H., advokáta, K., proti žalovanej **A., a.s., B., o náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 2 C 56/2004, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 13. novembra 2008 sp. zn. 7 Co 17/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Svidník rozsudkom z 26. novembra 2007 č.k. 2 C 56/2004-140 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi na sťažení spoločenského uplatnenia v psychiatrickej a sexuologickej oblasti sumu 978 000 Sk, zaplatiť mu taktiež trovy konania v sume 357 721 Sk na účet jeho právneho zástupcu do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Uložil žalovanej povinnosť zaplatiť na trovách štátu sumu 17 574 Sk a na súdnom poplatku sumu 200 000 Sk na účet okresného súdu. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že žalobca sa podanou žalobou domáhal náhrady škody na zdraví, ktorá mu vznikla v dôsledku úrazu pri dopravnej nehode 6.9.2001 na štátnej ceste I/73 medzi mestom G. a obcou F., okres S.. Dopravnú nehodu zaviniel vodič W. W., občan Poľskej republiky, ktorý riadil nákladné motorové vozidlo

továrrenskej značky R. X., EVČ N. s návesom továrrenskej značky X., EVČ N., pretože počas jazdy v ostrej pravotočivej zákrute nedodržel prikázanú rýchlosť, pričom návesom prešiel cez stredovú pozdĺžnu súvislú čiaru do protismeru ľavého jazdného pruhu, kde zadnými ľavými kolesami nápravy návesu narazil do tam jazdiaceho osobného motorového vozidla F. EVČ S., ktoré riadil žalobca. Pri tejto nehode došlo k poškodeniu jeho zdravia. Požadoval náhradu škody za bolesť v sume 4 591 125 Sk. V priebehu konania súd pripustil zmenu žaloby – zvýšenie náhrady o sumu 4 050 0000 Sk, čo predstavovalo náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v oblasti psychiatrickej a sexuologickej a ďalšie zvýšenie náhrady o sumu 4 405 500 Sk, čo predstavovalo náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia a ďalšieho bolestného. Vo veci bolo rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu Svidník z 13. decembra 2003 č.k. 4 C 417/02-108 s tým, že nárok žalobcu na náhradu škody za sťaženie spoločenského uplatnenia v psychiatrickej a sexuologickej oblasti bo vylúčený na samostatné konanie a tento nárok zostal teda predmetom konania. Žalovaná v konaní namietala pasívnu legitimáciu v konaní, pretože nie je subjektom, ktorý je priamo zodpovedný za vzniknutú škodu. Okresný súd však jej námietku neakceptoval, pretože žalovaná listom z 1. augusta 2002 zn. 131/PM/ZP odmietla žalobcovi plniť, poukázala na to, že v prípadoch hodných osobitného zreteľa odškodnenie bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumy uvedené v § 7 ods. 2 vyhl. č. 32/1965 Zb. v znení neskorších predpisov, môže primerane zvýšiť jedine súd. Zároveň požiadala o zaslanie podrobných lekárskejších správ o charaktere zranení a následnej liečbe žalobcu.

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 13. novembra 2008 sp. zn. 7 Co 17/2008 na odvolanie žalovanej zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalobu zamietol, účastníkom a štátu náhradu trov konania nepriznal. Rozsudok okresného súdu vo výroku o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť súdny poplatok zrušil. Pri rozhodnutí odvolací súd vychádzal z toho, že žalovaná nie je pasívne legitimovaná v prejednávanej právnej veci poukazujúc na ustanovenie § 28 ods. 3 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v znení neskorších predpisov, podľa ktorého práva a povinnosti S., a.s. vzniknuté zo zákonného poistenia prechádzajú 1. januára 2002 na kanceláriu (S.-). V čase podania žaloby na súde 19. augusta 2002 bola nositeľom práv a povinností vzniknutých zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla S. a nie žalovaná. Právny zástupca žalobcu na pojednávaní okresného súdu 23. júna 2005 sa domáhal zmeny v označení žalovanej a tento jeho úkon mohol byť z hľadiska obsahu (§ 41 ods. 2 O.s.p.) považovaný za nárok na zmenu

alebo zámenu účastníka (§ 92 ods. 2 a ods. 4 O.s.p.). Právny zástupca žalobcu následne na pojednávaní 26. novembra 2007 prehlásil, že na tomto návrhu netrvá a požiadal, aby vo veci i naďalej konanie so žalovanou. Odvolací súd zmenil rozsudok okresného súdu a žalobu proti žalovanej zamietol, lebo smeruje proti tomu, kto v danom prípade nie je pasívne legitimovaný. Rozhodnutie o trovách konania účastníkov a štátu odôvodnil podľa § 150 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca a žiadal ho zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolateľ nesúhlasil s názorom odvolacieho súdu o nedostatku pasívnej legitimácie žalovanej. Uviedol, že existujú dva právne názory na výklad § 28 ods. 3 zákona č. 381/2001 Z.z. a v súvislosti s tým aj rôzne názory na posudzovanie pasívnej legitimácie S.(v súčasnosti A., a.s.) a S.. Podľa prvého názoru právne vzťahy vzniknuté zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla do 31. decembra 2001 sa spravujú podľa doterajších predpisov, teda vyhlášky č. 423/1991 Zb. Podľa § 1 ods. 1 uvedenej vyhlášky zákonné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vykonáva S., a.s. a vzhľadom na to, že táto spoločnosť zmenila svoje obchodné meno toto poistenie vykonáva A., a.s. Žalovaná však ku dňu podania žaloby nemala a ani nemá žiadnu povinnosť plniť žalobcovi, keďže tento sa domáha žalobou v zmysle ustanovenia § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. zvýšenia základného bodového ohodnotenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia nad rámec stanovený v § 7 ods. 2 uvedenej vyhlášky. Zvýšiť odškodnenie však môže iba súd v prípadoch hodných osobitného zreteľa. Prevádzkovateľ motorového vozidla, ktorým bola škoda na zdraví spôsobená, má právo, aby za neho túto škodu uhradila poisťovňa – žalovaná, v rozsahu a vo výške, ktoré budú známe až po právoplatnom a vykonateľnom rozhodnutí súdu, teda povinnosť plniť ešte neexistovala, táto povinnosť nemohla prejsť na kanceláriu a pasívna legitimácia je na strane žalovanej. Podľa druhého právneho názoru k 1. januáru 2002 na strane poisťovne už jestvovala hmotnoprávna povinnosť súvisiaca s uplatňovaným nárokom na náhradu škody na zdraví, a to aj bez rozhodnutia súdu, pretože v zmysle ustanovenia § 154 ods. 1 O.s.p. je pre rozsudok rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia a súd by musel žalobu týkajúcu sa nároku, ktorý nie je odvodený od existujúcej hmotnoprávnej povinnosti zamietnuť. Na kanceláriu prechádzajú všetky práva a povinnosti zo zákona, čiže aj povinnosť vyplývajúca zo zákonného poistenia ohľadom náhrady škody na zdraví, preto v už prebiehajúcich sporoch súvisiacich so zákonným poistením, ktorých účastníkom bola S., a.s., sa zo zákona stala účastníkom konania kancelária.

Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu žiadala dovolanie zamietnuť, lebo smeruje proti vecne správne mu rozsudku odvolacieho súdu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas osobou oprávnenou na tento opravný prostriedok (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpenej advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzujú len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. (t.j. či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či súdom nesprávne obsadeným). Dovolateľka žiadnu z týchto väd nenamietala a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnúť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných

v § 237 O.s.p. nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní. Dovolateľka žiadnu z týchto väd nenamietala a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo.

Dovolateľka namietala, že zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa právneho názoru dovolacieho súdu odvolací súd na zistený skutkový stav (ktorý nebol v dovolacom konaní spochybňovaný) použil správny právny predpis, ktorý aj správne interpretoval, pričom zo skutkových záverov vyvodil správne právne závery. Dovolací súd v podrobnostiach poukazuje na vecne správne právne závery odvolacieho súdu a na ich doplnenie uvádzané nasledovné:

Zo spisu vyplýva, že rozhodujúcou otázkou pri posudzovaní opodstatnenosti žaloby bola v danej veci otázka vecnej legitímácie, konkrétne pasívnej legitímácie žalovanej. Vecnou legitímáciou je stav vyplývajúci z hmotného práva, kedy jeden účastník občianskeho súdneho konania (žalobca) je subjektom hmotnoprávneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide (je aktívne vecne legitimovaný) a účastník na opačnej procesnej strane (žalovaný) je subjektom hmotnoprávnej povinnosti (je pasívne vecne legitimovaný).

V danom prípade žalobca žalobou, ktorú podal po 1. januári 2002, uplatnil priamo voči S., a.s. právo zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu, ktorá mu bola spôsobená pred týmto dňom prevádzkou motorového vozidla.

V konaní bola sporná otázka interpretácie prechodných ustanovení zákona o povinnom zmluvnom poistení. Žalobkyňa kládla dôraz na § 28 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení, v zmysle ktorého sa právne vzťahy vzniknuté zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla do 31. decembra 2001 spravujú podľa

doterajších predpisov [vo vzťahu k tomuto ustanoveniu Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 2 Cdo 202/2004 uviedol, že § 28 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení je všeobecným prechodným ustanovením sledujúcim ochranu nadobudnutých práv (je neprípustné, aby sa podľa nových ustanovení posudzoval vznik právnych vzťahov, ktoré vznikli za platnosti doterajšieho práva)]. Z procesných úkonov žalobcu vyplýva jeho názor, že v predmetnej veci je so zreteľom na vznik škody do 31. decembra 2001 aj po tomto dni pasívne legitimovaná S., a.s. (resp. A., a.s.). Ustanovenie § 28 ods. 2 zákona o povinnom zmluvnom poistení určuje (iba to), podľa ktorého predpisu sa majú posudzovať práva a povinnosti zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vzniknuté do 31. decembra 2001, neustanovuje ale, že tieto práva a povinnosti majú po 1. januári 2002 naďalej iba subjekty, ktoré ich mali pred týmto dňom. V tomto ustanovení ide o prechod práv a povinností priamo zo zákona, a to takého (osobitného) zákona, aplikácia ustanovení ktorého má vo vzťahu k všeobecnej právnej úprave danej Občianskym zákonníkom prednosť.

K dopravnej nehode, pri ktorej bola žalobcovi spôsobená škoda na zdraví, došlo 6.9.2001. Možno súhlasiť s názorom žalobcu, že práva a povinnosti vzniknuté zo zákonného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa so zreteľom na dátum vzniku škody posudzujú podľa vyhlášky č. 423/1991 Zb. (porovnaj obdobný záver zaujatý v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 M Cdo 4/2007).

Ak ale z právneho vzťahu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vznikla do 31. decembra 2001 S., a.s. priamo voči žalobcovi nejaká povinnosť plniť [podľa vyhlášky č. 423/1991 Zb. má poškodený nárok na plnenie zo strany poisťovne len za podmienok uvedených v § 9 ods. 2 tejto vyhlášky (vid' tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 38/2005)], tak dňom 1. januára 2002 uvedená povinnosť prešla na S., a.s. (resp. A., a.s.) preto už v žiadnom prípade nemohla byť od 1. januára 2002 pasívne legitimovaná. Vzhľadom na toto základné konštatovanie dovolacieho súdu je bez opodstatnenia ďalšia námietka žalobcu, ktorú uvádza v dovolaní vo vzťahu k rôznym právnym názorom.

K ďalšej dovolacej námietke žalobcu treba dodať, že v ustanovení § 28 ods. 3 zákona o povinnom zmluvnom poistení nejde o prechod všetkých práv a povinností S., a.s. na S., t.j.

o univerzálnu sukcesiu, pretože S. nevstúpila do všetkých práv a povinností žalovanej, ale iba do práv a povinností vyplývajúcich zo zákonného poistenia.

Podľa ustanovenia § 92 ods. 2, 3 O.s.p., ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv a povinností, o ktorých sa koná, môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva a povinnosti prevedené alebo na koho prešli, navrhnúť, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho tieto práva a povinnosti prevedené alebo na koho prešli. Súd vyhovie návrhu, ak sa preukáže, že po začatí konania nastala právna skutočnosť uvedená v odseku 2, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto navrhovateľa; súhlas odporcu alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto, sa nevyžaduje. Právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú zachované.

K zmene účastníctva môže dôjsť jedine a výlučne v dôsledku skutočnosti, ktorá nastala po začatí konania. Ak skutočnosť znamenajúca prevod alebo prechod práva nastala ešte pred začatím konania, a teda žalobca označil už v žalobe vecne nelegitimovaný subjekt, je zmena účastníctva vylúčená a musí sa uplatniť niektorý z inštitútov slúžiacich na zhojenie nedostatku vecnej legitímácie existujúcej od začiatku, teda už v čase začatia konania – a to buď zámena účastníkov, alebo vstup ďalšieho účastníka do konania.

V čase podania žaloby na súde 19. augusta 2002 žalovaná nebola vo veci pasívne legitimovaná a v zmysle vyššie uvedených zákonných ustanovení nemohlo dôjsť k zmene účastníctva priamo zo zákona.

Z uvedeného vyplýva, že rozsudok odvolacieho súdu bol z hľadiska uplatnených dovolacích dôvodov správny. Pretože nebolo zistené ani dovolateľom tvrdené, že by rozsudok odvolacieho súdu bol postihnutý vadou uvedenou v § 237 O.s.p., či tzv. inou vadou konania v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobkyne podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

V dovolacom konaní nebol žalobca úspešný a právo na náhradu trov dovolacieho konania vzniklo žalovanej (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd nepriznal žalovanej náhradu trov dovolacieho konania, lebo

v dovolacom konaní nebol podaný návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Poučenie: Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. októbra 2010

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková